

ESETTANULMÁNY - MINTA

Szülésre kényszerített a bíróság egy nőt

El akarta vetetni, mégis meg kell szülnie gyermekét egy prostituátnak, mert a bíróság nem engedélyezte távozását az elzárásból a műtét idejére. A bíróság arra hivatkozott, hogy nem nyújtanak segítséget a legális, de erkölcsileg elítélendő tethoz. Hiába mondta a terhes nő, hogy nem tudna gondoskodni a gyerekről, azzal utasították el, hogy akkor majd örökbe adja.

A bíróság erkölcs alapján ítelt.

A tiltott kéjelgés szabálysértés

A prostitúció - vagy, ahogy a büntető törvénykönyvben régebben szerepelt: üzletszerű kéjelgés - ugyan már évek óta nem tiltott, legális tevékenység, azonban szabálysértésnek számít, ha a prostituált megszegi a rá vonatkozó előírásokat, például meg nem engedett helyen, vagy orvosi igazolás nélkül űzi az ipart.

Egy nőtől megtagadták a lehetőséget, hogy elvetesse nem kívánt gyermekét - derül ki Szabó Máté ombudsman legfrissebb, csütörtöki közleményéből. A nőt tavaly októberben a Gödöllői Városi Bíróság 30 nap elzárással büntette tiltott kéjelgés miatt. A Pálhalmai Büntetés-végrehajtási Intézetbe került, ahol pár nappal később kérelmet nyújtott be, mert akkor már 10 hetes terhességét szeretne volna megszakíttatni. Erre a törvények alapján bárkinek joga van súlyos válsághelyzete esetén, de csak a terhesség 12. hetéig.

A bíróság viszont azzal utasította el a kérését, hogy nem nyújtanak segítséget "olyan - egyébként törvényben, bizonyos körben meghatározott és engedélyezett - deviáns magatartás végrehajtásához, mely a magzati élet kioltásához vezet, s az általános erkölcsi felfogás szerint elítélendő".

A terhes nő azért fordult az ombudsmanhoz, amiért szerinte megtagadták tőle a jogot, hogy döntsön a magzatról. A gyermeket azért nem akarta megtartani, mert nincs hol laknia, és már van egy kiskorú gyermeke, akiről gondoskodnia kell. A bíróság anyagi nehézségei kapcsán megjegyezte, hogy a gyermek megszületése után - ha valóban nem tud gondoskodni róla - lehetősége lesz az örökbeadásra. A végzés ellen nem lehetett fellebbezni.

Az elzárásban tartott nő nemsokára szülni fog, a lakáskérdése viszont továbbra sincs megoldva. Az ombudsman vizsgálata során a szabálysértési törvényre hivatkozott, amely kimondja, hogy a bíróság egészségi, családi vagy más fontos okból engedélyezheti az elzárás elhalasztását vagy félbeszakítását. Kifejezetten rendelkezik a jogszabály arról is, hogy ha az elzárásra ítéltet kórházban kell kezelni, akkor kötelező félbeszakítani a büntetését.

Az országgyűlési biztos hatásköre nem terjed ki a bíróságokra, így a Gödöllői Városi Bíróság döntését nem bírálhatta el. A közlemény szerint a nő kártérítési pert indíthat a bíróság ellen, illetve a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához fordulhat. Szabó Máté ombudsman ezzel együtt arra kérte Draskovics Tibor igazságügyi és rendészeti minisztert, hogy az új szabálysértési kódex kidolgozása során fokozottabban figyeljenek oda a bírói döntések elleni jogorvoslati lehetőségekre. A közlemény szerint a miniszter megállapította: ellentmond az alkotmánynak, hogy az ilyen elzárási ügyeknél nincs biztosítva a fellebbezés lehetősége, ezért a törvény legközelebbi módosításakor ezen változtatni kell.

ESETTANULMÁNY

- HOGYAN -

- Az érintettek értékrendjének feltérképezése –
- Így:
- 1. Bíró: alapértékek: emberélet szentsége /nincs „attól függ”/ - etikai – elvi alapon, a másik ember tisztelete „helyzetfüggő” – etikai megértés helyett a törvény, a jog az erősebb.

ESETTANULMÁNY

- HOGYAN -

- Az érintettek értékrendjének feltérképezése –
- így:
- 2. Elítélt: alapértékek: emberélet szentsége /elsődleges a saját/ - függő értéként megjelenik a megélhetés: „biztonság” – az alapérték megkérdőjeleződik: anyagi függésű a világ.

DÖNTÉSI HELYZET

- Alaphelyzet: az anya saját, illetve meglévő gyermeke életbiztonsága /értsd: megélhetése/ okán nem akarja vállalni a gyermeket. A bíró nem érti meg az anyagi/nevelési indokot, elsődlegesnek tartja az emberélet szentségét, ezt egalizálja a jogi előírásokkal.
- Következmenyként: nem kívánt gyermek, vagy nagyon nehéz élethelyzetbe kerülve, vagy gyermekotthon ill. nevelőszülők. Nem családba kerül – így egy alapérték nem tud érvényesülni.

DÖNTÉSI HELYZET

- Előítélet:
- Megértve az anya helyzetét – ez a realitás ma – ill. megértve a bíró etikailag indokolt igazát, az ember mégis az anya döntését tartja valósnak.
- Mérlegelés:
- érvek: Az emberélet alapérték voltához nem férhet kétség. Nem tűri a megszorításokat. A másik oldalról viszont az anya úgy véli, hogy a gyermeket nem tudja felnevelni sajátos élethelyzetében. Nagyon erős a bizonytalanság, a kiszámíthatatlanság – nincs család.
- A bíró ezen túllép, elsődlegesen az élethez való fellebbezhetetlen jogban hisz.

DÖNTÉSI HELYZET

Ellentmondásos helyzet:

A döntési lehetőségek közül az anya vonatkozásában az egyetértek vele, de nem követném ill. a nem értek egyet vele – de követném/? Míg a bíró helyzetében az egyetértek vele, de nem követném /ill. követném lehetőségek a legvalószínűbbek.

Koordináta – rendszerünkben az anya a törvényes, de nem etikus mezőbe, míg a bíró ugyan az etikus és törvényes mezőbe kerülne, ami valóban azt jelzi, hogy a bíró álláspontja megfelel az etikai elvárásoknak.

DÖNTÉSI HELYZET

Ellentmondásos helyzet:

A zavart az okozza, hogy az anya egy /ill. több/ etikai szabályszegés következményeképpen került beszűkített döntési helyzetbe, ami korlátozott alternatívákat eredményezett. Így a börtönlét eleve kérdőjelessé teszi a családi nevelést, alapvetően magát a döntési lehetőséget. Másrészt, az élethelyzet /prostitúció/ eleve kizárja a biztonságos, etikai értékrendeket követő gyermekkor biztosítását, biztonságát. Így minden döntés értékrend-sértő. Ha hatásában, céljában ill. Következményeiben próbáljuk vizsgálni, akkor figyelembe kellene vennünk, hogy az igazságszolgáltatás egyik célja a társadalom igazságigényének megfelelő mérvű büntetés kiszabása, másrészt az ismétlődés megakadályozása /"jó út"/. Ezek teljesülése csak részleges lehet /bármely lehetséges bírói döntés esetében/. Az anya nem egyedül vétkes a kialakult helyzetért. Az értékrendet sértő magatartás nem szűnik meg, bírói ítélettel nem kezelhető.

DÖNTÉS

- A bíró döntésével értek egyet. Miután nincs előfeltétele az élethez való jognak, illetve nincs olyan tényező, ami ezt megkérdőjelezhetné /hadi helyzet, illetve önvédelem – azaz: közvetlen veszélyeztetés./